Knihovna
Karla Hynka Máchy
v Litoměřicích

Noviny Karel Hynek Mácha | č. 1 | 2022

Karel Hynek Mácha

02 | z knihovny: **Lákají vás modré dveře?**
02 | z knihovny: **Knihovna v novém grafickém kabátku**
03 | literární příloha: **Máchovou stopou 2022**
07 | rozhovor: **Petr Fejk**

Knihovny už nejsou jen o knihách

Milí čtenáři,
s radostí jsme pro vás připravili nové číslo našich novin KAREL HYNEK MÁCHA. Najdete v něm kromě jiného výsledky literární soutěže Máchovou stopou i další zajímavé informace o naší činnosti, včetně malé rekapitulace toho, co nového nebo již osvědčeného jsme vám v uplynulém roce mohli nabídnout. Výčet osvětových akcí pro nejrůznější cílové skupiny by byl jistě mnohem delší, tak snad jen namátkou. Čtení pro děti, besedy pro školáky, jóga pro nejmenší, příměstský tábor, komiksový workshop, akce spojené s českými tradicemi, osvěta pro rodiče v rámci zdravého životního stylu, tipy na cestování s dětmi, přednášky pro starší studenty na téma hoax a dezinformace, festivaly Muzejní noc, Města čtou a Noc literatury, Dopoledne s říkankou, cestovatelské přednášky, atd. Nezapomněli jsme ani na seniory, pro které byl určen kurz práce s tabletem a telefonem, na zájemce o výtvarné umění, kterým jsme v našich prostorách nabídli zajímavé výstavy, na již tradiční spolupráci s litoměřickými školami, nebo na příchozí z Ukrajiny, pro které jsme organizovali jazykový kurz.

Pamatujeme samozřejmě i na rozvoj knihovny – děti si u nás mohou zapůjčit interaktivní kufříky, v naší budově čtenáři najdou tzv. „Vnitrobloček“, malou oázu klidu a pohody, která přijde vhod zejména v parných letních dnech. A víte, kde vyrostl náš nový „Knihostrom“ – netradiční obdoba knihobudky? Zájemci ho najdou na dolním litoměřickém nádraží! Pracujeme také na projektu knihoboxu, věnujeme se osvětě tzv. udržitelného rozvoje, rozšiřujeme nabídku besed pro starší školáky. V nejbližší době rozkliknete náš zbrusu nový web, který vás jistě upoutá i novou, jednotnou grafikou.

„Četba pěkné knihy je nepřetržitým dialogem, v němž kniha promlouvá a naše duše odpovídá,“ poznamenal kdysi francouzský spisovatel a esejista André Maurois. Knihovny tomuto dialogu účinně napomáhají a rozvíjejí jej. Nejsou dnes již jen místem, kde si lidé knihy půjčují, ale i místem k setkávání. A dokážou také pružně reagovat na aktuální potřeby. To se ukázalo např. při příchodu uprchlíků z Ukrajiny. Knihovny jako jedny z prvních institucí poskytly informační zázemí a navázaly výukou češtiny. Pomáhají s moderními technologiemi, zapojují se do projektů na téma 3D tisk, robotika a dalších. Učí své klienty, jak pracovat s informacemi, kde informace najít a jak je ověřit.

To vše je naše motivace k tomu, abychom neustále podporovali ve společnosti lásku ke knihám, čtení a vědění a byli místem, kde můžete příjemně, a přitom smysluplně využívat volný čas. Přijďte – těšíme se vás!

Martina Vondráková

Knihovna v novém grafickém kabátku

V nejbližší době přistoupí knihovna k jednotném grafickému vizuálu města Litoměřice, jehož autorem je litoměřické Studio Svéráz. Tvůrčí duo Eva Vopelková a Petra Kalousková ve svém návrhu uplatňuje svěží styl. Ústředním motivem je zde stylizovaná kniha, která je snadno modifikovatelná do mnoha aplikací a dobře reflektuje rozmanitost činností knihovny. Přinášíme vám exkluzivní obrazovou ochutnávku.

mv

Lákají vás modré dveře?

Najdete je v každém patře knihovny. Víte, co je za nimi? Nebojte se, žádná stará ošklivá knihovnice, každopádně věci se tam dějí podivuhodné i obdivuhodné. Otevíráme dveře první a...Za nimi sedí paní ředitelka, člověk, který má nejblíž k vašim přáním a který se je snaží vždy plnit. Hned vedle – za stolem plným papírů, kulis a výtvarnických potřeb sedí mladá žena, která může za grafické nápady i za vizuální podobu našich interiérů. Není ale vyloučeno, že ji uvidíte například na štaflích, jak zrovna instaluje novou expozici či výstavu. A to ještě není z „tajemství modrých dveří“ vše. Paní s ohnivými vlasy má „pod palcem“ knižní nákupy a dokonce knihy nejen objednává, ale sama i píše. Ke krásnému čtyřlístku bezpochyby patří elegantní dáma, která pracuje s médii a vymýšlí všechny ty vtipné skeče na našem Instagramu.

Jdeme dál. Modré dveře jsou i ve druhém patře. Za jedněmi kraluje zástupkyně ředitelky, dlouholetá zkušená pracovnice knihovny. Často ji tam ale sedět neuvidíte, chodí po celé knihovně a snaží se děvčatům na oddělení ulehčit práci. Také vymýšlí akce i projekty a snaží pro ně získat peníze, ruku v ruce s paní účetní, se kterou sdílí kancelář. Užitečná symbióza.

No a hned vedle těchto dveří jsou další s nápisem „Metodika“. Jak jinak než modré! A právě tam zveme všechny fandy literatury a knihoven, lidi, které zajímá naše práce. Uvidí tam regionální fond, proces objednávání knih a jejich zpracování, přípravu výměnných souborů do knihoven v okrese a taky velkého obra ! A přeje-li si někdo prohlídku oddělení i s komentářem, stačí zvednout telefon a objednat – číslo je 416 732453, případně e-mail: metodika@knihovnalitomerice.cz.

ek

Galerie knihovny

Snažíme se držet vysoký standard výstav. Dáváme prostor mladým, začínajícím, ale i etablovaným umělcům, převážně z Litoměřic a okolí, nebojíme se ale ukázat současnou tvorbu umělců z míst vzdálenějších i těch nejvzdálenějších. Důkazem byla i výstava děl indonéských umělců, kteří obohatili výstavní prostory v roce 2020. Vernisáž uváděli významní hosté včetně velvyslankyně Indonésie paní Kennsy Dwi Ekaningsih.

Mezi autory úspěšných výstav najdeme tato jména: Alžběta Kumstátová (sochařka a malířka), Lenka Kahuda Klokočková (grafička a malířka), Jiří Ryvola (malíř), František Doležal (malíř), Marek Rubec (komiksátor). To vše jsou zástupci litoměřické scény . Pravidelně vystavujeme i práce žáků ZUŠ Litoměřice.

„Přespolními“ autory byli: Tomáš Starý (graffiti), Jaroslav Prášil (textilní umělec), František Tomík (grafik a malíř), AOTD UJEP (Ateliér Oděvní a Textilní Design Univerzity J. E. Purkyně), Petr Korunka a Přemysl Černý (ilustrátoři), Milovan Ahinsa Sutrisno (malíř). V současné době vystavujeme ilustrace, malby a kresby nakladatelství a vydavatelství Bylo nebylo.

Galerie byla plná umění i v době, kdy byla knihovna (a mnohé další instituce kvůli covidovým opatřením) veřejnosti uzavřena. Knihovnický tým hledal řešení, jak i v této nelehké době všem zpřístupnit pohled do výstavních prostor. Vznikla online galerie (OLGA), která je stále aktivní na našich webových stránkách. Můžete si v ní i dnes prohlížet naše výstavy. Postupně doplňujeme nový obsah. OLGA se stala archivem všech výstav od roku 2020.

Velkým experimentem byla i online streamovaná vernisáž výstavy Wannabe studentů Ateliéru oděvní a textilní design a Tags Heleny Hoškové , která se přirozeně a neplánovaně během natáčení přeměnila v komentovanou prohlídku. Záznam je stále k vidění na našich facebookových stránkách.

Galerie není pouze sál ve druhém patře budovy knihovny. Umělecká díla mají prostor na chodbách, schodišti, na odděleních i ve výlohách a vitrínách v přízemí. Galerie má svou vlastní stránku na Facebooku https://www.facebook.com/GalerieKHM. Každý rok připravujeme 3 velké expozice, které obsáhnou celou budovu knihovny, a několik malých doplňkových výstav na naučném oddělení. Těšíme na vaši návštěvu.

hh

Pes s křídly fantazie

Lipový dingo je dobrácký pes. Po Litoměřicích běhá na svých deseti mohutných tlapách a jeho listnatá srst září všemi barvami podzimu. Někdy je mu tak lehce, že se vznese i nad věže kostelů nebo zakrouží nad Mostkou. Je to taky pes asistenční, pomáhá autorům dvou klubů tvůrčího psaní procházet po křivolakých uličkách větné stavby, navrhuje jim směr na rozcestích stylů a žánrů, a také je vede krajinou popisů, dialogů nebo vyprávění. Setkat se s ním můžete buď každé úterý v 15 hodin v Galerii knihovny, kde se s potěšením nechá hýčkat členy Klubu tvůrčího psaní Spolku LiPen, nebo ho najdete ve společnosti mladých autorů klubu Ψ sádlo, od kterých se za svoji náklonnost rád nechá drbat za ušima. Holky a kluci, které spojuje záliba v psaní příběhů, se scházejí nepravidelně v knihovně nebo v Čajovně Hóra.

Kurz Lipový dingo nabízí oběma skupinám pohled do spisovatelské dílny a během deseti měsíců se zabývá těmito okruhy:

- Sběr materiálu a rešerše
- Úhel pohledu
- Dialogy
- Popis, líčení
- Autorský styl
- Začátky a konce
- Struktura a konstrukce
- Postavy a jejich charakterizace
- Revize textů

Poslední setkávání budou zaměřená na zpracování vybraných děl nebo ukázek a sestavení společného sborníku, který bude k dispozici i čtenářům naší knihovny.

Máte-li chuť nejen číst, ale také psát, přidejte se k nám. Pes, který létá, nekouše!

Za Ψ sádlo i Klub tvůrčího psaní
Kateřina Minková
Kontakt: k.minkova.kkhm@gmail.com

Noviny Karel Hynek Mácha 1/2022

vydává Příspěvková organizace
Knihovna Karla Hynka Máchy
v Litoměřicích
Mírové nám. 26
412 01 Litoměřice
@: info@knihovnalitomerice.cz
: 416 732 453
www.knihovnalitomerice.cz

Editorka: Mirka Matušková
Redakce: Helena Hošková, Martina Vondráková
Grafická úprava: Helena Hošková
Foto: archiv knihovny

Tisk Jiří Bartoš — SLON, spol. s r. o.
Ústí nad Labem
ISSN 1803-7313
Evidenční číslo Ministerstva kultury ČR E 18798

Máchovou stopou 2022

O soutěži

Literární soutěž Máchovou stopou má svůj počátek v roce 2009. S nápadem přišla Mgr. Eva Filandrová, pedagožka Střední školy pedagogické, hotelnictví a služeb v Litoměřicích. Již tehdy vzalo pod svá křídla soutěž město a dodnes ji podporuje. Od počátku bylo snahou oslovit dosud neznámé autory, nabídnout jim možnost realizovat jejich nápady, případně jim i pomoci v dalším tvůrčím rozvoji.

V roce 2012 soutěž kompletně převzala Knihovna Karla Hynka Máchy v Litoměřicích. Administrátorem se stal Jaroslav Balvín, který v této funkci setrval až do jubilejního 10. ročníku. Ustálila se také podoba soutěže. Je vyhlašována vždy na jaře, a to ve dvou kategoriích – do 18 let (žáci a studenti) a v kategorii dospělých. V porotách jednotlivých ročníků zasedaly známé osobnosti literární scény, např. Iva Pekárková, Irena Obermannová, Petra Hůlová, Miloš Urban, Josef Formánek a další. Letos k nim přibyly Petra Soukupová a Markéta Lukášková. Celý ročník byl vždy zakončen slavnostním předáváním cen s krátkým kulturním programem a rozborovým seminářem, v němž porota individuálně hodnotila s autory jejich oceněné práce.

Od roku 2019 je administrátorem soutěže Mgr. Petr Bašus. Soutěž pokračuje v obdobném formátu. Novinkou je, že na vybrané autory z řad soutěžících čeká kromě věcných cen jako odměna také celodenní kurz tvůrčího psaní. Lektory jsou zkušení autoři (Radek Fridrich, Viktor Špaček, Tereza Boučková...). Tato součást soutěže je zaštítěna Gymnáziem Josefa Jungmanna v Litoměřicích s finanční pomocí Ústecké komunitní nadace.

pb

Výsledky kategorie Žáci a studenti

/ v kategorii soutěžilo 7 autorů

1. **Jana Křivohlavá** (Litoměřice)
2. **Kristián Valeš** (Libochovice)
3. **Stella Lišková** (Praha)

Výsledky kategorie Dospělí

/ v kategorii soutěžilo 40 autorů

1. **Helena Opršalová** (Litoměřice)
2. **Rostislav Aubrecht** (Most)
3. **Zdeňka Hucková** (České Budějovice)

Čestné uznání

za inspirativní tvůrčí přístup

/ v kategorii Dospělí

Nikola Hiklová
Iva Chuchmová
Jan Pražák

Jana Křivohlavá

Je mi 18 let a chodím do septimy na Gymnáziu Josefa Jungmanna v Litoměřicích. Ráda čtu, mám ráda promyšlené vraždy Agathy Christie a humor Járy Cimrmana. Ve volném čase hraju na baskytaru a klavír. Ve škole mě baví přírodní vědy, nejvíce chemie. Píšu experimentální prózu a spolu se svým tátou divadelní hry pro náš ochotnický divadelní spolek.

Kristián Valeš

Narodil jsem se v roce 2008 a moje adresa odkazuje do Libochovic. Jakožto syna dvou umělecky založených rodičů mě to vždy táhlo a stále táhne k humanitním oborům. Už od mala se věnuji herectví, které je pro mě hlavním koníčkem. Momentálně působím v souborech MALIS Libochovice a RÁDOBYDIVADLO Klapý a zhruba před dvěma lety jsem si zahrál s mamkou v Městském divadle v Mostě. Kromě herectví se zajímám o historii a zeměpis. V těchto předmětech se snažím, pokud se naskytne možnost, reprezentovat školu v různých olympiádách. Zbožňuji cestování a samozřejmě mě těší psaní různých textů, které se často pokouším neobvykle pojmout.

Stella Lišková

Žiji v Praze a je mi 16 let. Studuji na osmiletém gymnáziu. Můj nejoblíbenější předmět je matematika. Úspěšně reprezentuji školu nejen v matematické olympiádě. O prázdninách jsem absolvovala dvě letní školy na ČVUT. Aktuálně jsem aktivně zapojena do juniorského programu Univerzity Karlovy. Dříve mne naplňovala účast ve výtvarných soutěžích, avšak od minulého roku svůj umělecký talent zúročuji ve fotografování. Mezi největší úspěch považuji 1. místo v Czech Press Photo Junior. Mé fotografie byly vystaveny v Národním muzeu či na Václavském náměstí. Také začínám psát básně. Momentálně vyjednáváme schválení mého návrhu v participačním rozpočtu a čeká mne spolupráce na projektu, který se věnuje finanční gramotnosti.

Helena Opršalová

Narodila jsem se v roce 1987 v Praze, vystudovala hispanistiku a latinskoamerická studia na Univerzitě Karlově a dnes působím jako učitelka španělštiny na základní škole. Literárně tvořit se pokouším už od dětství, kdy mé povídky mnohdy vyděsily i učitelku literatury. V té době jsem byla přesvědčená o tom, že za konečnou stanicí metra existuje jiný svět a taky o tom psala. Není se proto čemu divit, že mi později učaroval magický realismus. Dnes se držím více při zemi – mám svůj blog a píši reportáže ze svých cest. Stále se ale řídím pravidlem, že papír snese (skoro) vše.

Rostislav Aubrecht

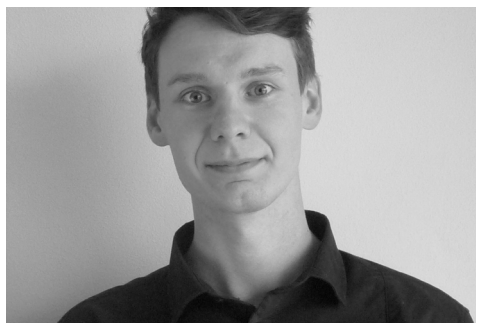

Narodil jsem se před 28 lety v Mostě, ale dnes už žiji v Praze. Vystudoval jsem architekturu, kterou se i živím. Psaní je pro mě především zábavou a odreagováním, někdy však i přivýdělkem, a to v podobě článků o stavebnictví. Mimo psaní svůj volný čas trávím čtením, sportem či studiem cizích jazyků.

Zdeňka Hucková

Píšu pár slov o sobě a sedím v autobuse, který má půl dne zpoždění. Píšu o tom, že píšu, a mám v tom směru půl života zpoždění. Začala jsem psát až po padesátce a zakousla se do bílých stránek stejně hladově jako zpožděný autobus do kilometrů silnic. Fyzické cestování bolí. Jsem rozlámaná a nevyspalá. Cestování do příběhu baví. Jsem natěšená a zvědavá. Sedím na zadku, a přesto se podívám, kam chci. Proto píšu.

1. místo v kategorii Žáci a studenti

Bílá a černá / Jana Křivohlavá

Bílá. Čistě bílá stěna. Skříň. Stůl. Židle. Nic víc. Každý den stejné. Každý den stejný.

Jak dlouho už na to zírám? Kolikátý den už civím na tu stěnu, hradbu mého vězení? Čím dál víc mi můj pokoj připadá jako cela: jen prázdná skříň, prázdný stůl, prázdné místo na židli. Nic víc.

A do tohoto prázdna se ozývá hlas. Počítač. Vysvětluje mi nějaký vzorec z fyziky. Nebo snad z matematiky? Nevím! Kdy už tohle skončí?

Pomalu přestávám věřit, že ještě někdy budeme normálně žít. Že snad ještě někdy půjdu do té smutné bílé budovy, kterou jsem tolik nenáviděla. Kam jsem musela chodit a nechtěla, a teď tam nesmím a stýská se mi po ní. Je prázdná. Visí na ní černá vlajka. Bude tam viset ještě dlouho. Dokud se nevrátíme. Navždy.

Bzučí mi deka. Mobil. Filip.

„Ahoj Filipe."
„Čau. Máš se?"
„Jde to, a ty?"
„Nic moc."
„Děje se něco?"
„Nic. Jen bych si chtěl pokecat. Můžu? Neruším?"
„Od čeho bys mě rušil? Od školy? Fakt ne, klidně povídej."
„No já, já vlastně nevim, jak začít."
„V pohodě, rozmysli se, já počkám, nic mě nehoní."

Zaklapnu počítač i s jeho chytrými kecy a čekám.

„Mluvte s vašimi dětmi a naslouchejte jim. Nespěchejte na ně a nepřerušujte, nechte je mluvit." Ta poučka mi vyskočila v hlavě. Kolikrát už jsem ji slyšela? Kolikrát jim to opakovali? Stejně to ničemu nepomohlo.

Ale snad by to mohlo pomoct Filipovi.

Filip stále mlčí. Vlasy mu pročísne studený vítr. Pořád o tom přemýšlí. Ta myšlenka ho pronásleduje. Nejde zaplašit. Už o tom několikrát přemýšlel. Ale teď? Teď to řekne. A pak...

„Haló? Filipe? Já jen, jestli nevypadlo spojení."
„Ne, jen furt nevim, co říct. Víš, mě už to prostě nebaví. Nic. Já, já už to prostě nedávám. Chci skončit."
„Chceš odejít ze školy?"
„Chci skočit z balkónu."

Zavěsil. Ne! Mobil mi vypadl z ruky. Co mám dělat? Mám? Musím! Kašlu na to, že jsem to chtěla ututlat, stejně by se to dozvěděl. Všichni se to jednou dozví. Všichni!

Filip shlíží dolů z balkónu v pátém poschodí. Stojí na dřevěném stolku, který je stejně vysoký jako zábradlí. Váhá udělat jediný krok. Poslední krok.

Nějaký hlásek v hlavě mu tiše našeptává: stůj.

„Stůj!" zařvu na celou ulici.

Filip se vyděsí, trhne sebou, ztratí rovnováhu, padá. Zděšeně se pokusí zachytit. Marně. To je konec?!

***

Bílá. Čistě bílá budova. Černá. Velká černá vlajka.

Bílá. Velká čistě bílá místnost. Lavice, židle, nefunkční hodiny. Nic víc. Každý den stejné. Každý den stejný.

A od tabule se ozývá hlas. Vysvětluje mi nějaký vzorec. Z fyziky. Nebo snad matematiky? Kdy už tohle skončí? Kdy už bude konečně půl druhé?

„Nevíš, kolik je?" drknu do Báry.
„Padesát."
„Teprve?"

Rozhlížím se po třídě. Můj zrak padne na místo o lavici před námi. Prázdný místo vedle Martina. Prázdný místo. Černá vlajka.

„Báro, to je strašný."
„To je. Nevíš, proč...?"
„Ne, nevim. Nevim, jakej k tomu měl důvod. Pokud vim, nic tak hroznýho se mu nestalo. Teda tak hroznýho jako mně."
„Rozvod rodičů, to muselo být fakt hrozný."
„Bylo, fakt příšerný. Zvlášť, když jsme se pak s mamkou odstěhovali do toho malinkýho panelákovýho bytečku. Asi tři měsíce jsem měla jen dvě banánovky s věcmi, starou skříň, stůl, židli, matraci a počítač. Nic víc.

A hlavně jsem se hrozně bála, že se to rozkřikne. A že se mi pak za to budou smát. Bydlela jsem hned naproti Filipovi, ale neřekla jsem mu to. Mohla jsem za ním občas zajít, ale... Prostě jsem se styděla."

Mlčím. Zírám na prázdný místo před sebou.

Bzučí mi kapsa. SMS.

„Dneska už mě pustěj. Příští týden už pujdu do školy. Hurá :-(Užij si Matiku. F"

Bílá. Čistě bílá místnost. Filip sedí na lůžku. Ruka v sádře. Je to její vina? Kdyby na něj tenkrát nezavolala, nelekl by se, nespadl ze stolku a neroztřískal by si ruku na podlaze balkónu. Anebo mu zachránila život? Udělal by to?

Sahá po mobilu a levou ťuká.

„Dík, žes za mnou tehdy vyběhla a křičela, ať stojím. Seš fakt kamarádka. Dík, žes brala vážně, co jsem ti říkal. Ale já bych neskočil. Nemohl bych. Neudělal bych to. F"

„Vážně?" ptám se sama sebe. Filipa znám už roky. Chodí o ročník výš. Nikdy by mě nenapadlo, že by se mohl pokusit zabít. Ale teď? Zírám na prázdný místo před sebou.

Černá vlajka. Prázdný místo. Černá. Prázdný. Navždy. Vážně by to taky neudělal?

2. místo v kategorii Žáci a studenti

Covidem sem, covidem tam / Kristián Valeš
(úryvek)

Je ráno a Tereza nasedá do auta. Cesta do divadla jí zabere necelou hodinku, pokud nebude na dálnici obvyklá zácpa. Po chvíli sjíždí z dálnice a až na zúžení do jednoho pruhu jde zatím všechno hladce. Jindy by byla s takovým začátkem dne spokojená, ale dnes nepřestává myslet na to, že včera po dvou reprízách stáhli psychologické drama, ve kterém hrála hlavní roli. Kvůli koronavirové situaci se hromadí hry, které nazkouší, ale nemůžou je hrát. A tak si dalo vedení divadla pět a pět dohromady a uvědomilo si, že až tahle mizerná doba skončí, budou mít na skladě tolik her, že na nějaké psychologické drama nezbude místo. Zrovna dnes taky jede na generálku hry, která se momentálně nebude hrát před diváky. Pro Terezu je tento fakt jako pro ostatní herce velice zdrcující, ale na druhou stranu si nemůže stěžovat. Na rozdíl od jiných divadel, jejich činoherní klub alespoň zkouší.

Za půl hodiny Tereza parkuje před budovou divadla. Hned při příjezdu ji vítá kolegyně Hanka, která shodou okolností právě také dorazila k divadlu. Po přivítání Hanka okamžitě vytahuje mobil a s upřímným nadšením jí ukazuje článek, který zpochybňuje očkování a koronavirus nazývá mediálně nafouknutou chřipkou. Tereza chvilku přemýšlí, co na to odpovědět, a nakonec vykoktá větu, že na tom asi něco bude. Vzápětí se ale za svůj výrok neskutečně stydí, jelikož ona sama nechala naočkovat sebe i syna a chystá se přesvědčit i své rodiče. K tomu vzorně dodržuje všechna vládní opatření a koronavirus bere nanejvýš vážně. (...)

3. místo v kategorii Žáci a studenti

Šifra mistra Wu-Chana / Stella Lišková
(úryvek)

V ten moment můj zrak upoutá neznámý nenadepsaný sešit. Otevřu ho. To jsou přece mé covidové zápisky z minulého roku, pomyslím si. Nevnímám okolí. Začínám číst první věty...

Únor aneb Jolanda měla pravdu

Tady vidím velký špatný. No, to jo. To vidí i slepec. Hodně budeš někde. Ano, to budeš. Budeš doma. Vláda si představovala, že situaci ukočíruje rychle a účinně. Že to bude pohádkově snadné. Snadné to nebylo, ale pohádkové určitě ano...
Našli? Nenašli. Našli? Nenašli. Otevřeno? Zavřeno. Otevřeno? Zavřeno. Nerozhodný, bezradný král s neposlušnou a vzdorující princeznou. Nerozhodná, bezradná vláda s neposlušným a vzdorujícím covidem. Tři rádci. Tři ministři zdravotnictví. O zákazu zpěvu ani nemluvě.

Mě nic nepřekvapilo, nepřekvapuje a ani nepřekvapí. Nepřekvapí mě, že vláda se inspiruje pohádkou Pyšná princezna, nebo dokonce točí pokračování. Nepřekvapí mě, že se PES určoval podle toho, jaké číslo padlo na kostce. Mě by ani nepřekvapilo, kdyby věta ,,Dostaneš flákanec!" rozpoutala třetí světovou. Ale musím uznat, že přece jedna informace mě v poslední době velice překvapila...

1. místo v kategorii Dospělí

Jeden pandemický den / Helena OPRŠALOVÁ

Zpočátku roku 2020 se ve světě rozšířil virus způsobující onemocnění COVID – 19. Země, včetně České republiky, se postupně uzavřely do karantény a životy některých z nás začaly připomínat scény ze satiricko-apokalyptických filmů. Lidé si začali zakrývat ústa a nosy rouškami mnoha barev, plynovými maskami, plastovými láhvemi, šnorchly nebo houbičkami na umývání nádobí. Supermarkety bojovaly s nájezdníky na mouku a toaletní papír. Život se ale nezastavil.

Je ráno 30. 3. 2020 a já si vydenzinfikuji displej svého telefonu. Od určité doby nečtu ranní zprávy, a tak nemám hned po probuzení přehled o přesném počtu infikovaných a mrtvých. Cítím se tak po ránu docela šťastná. Informace si mě ale najdou samy. Ještě ani nedopiji kávu a přijde mi zpráva na WhatsApp. Kamarádka píše, že dnes odpoledne pravděpodobně uzavřou Prahu do karantény. Jejího šéfa o tom informoval zdroj, který to zjistil od zdroje, jenž má kontakt na známého ve vládě. Pokud si správně pamatuji, naposledy se chystali dát Prahu do karantény minulou sobotu. Volala mi to tehdy moje vyděšená máma, její kamarádku o tom totiž ubezpečil policista na Šumavě.

Nepropadám panice. Raději zaháním pochybnosti a loguji se na svůj pracovní email. Z domu pracuji už pátý týden. Díky tomu jsem dohnala svůj půlroční skluz a teď jsem o další dva měsíce napřed. V poledne mi přijde email od nadřízené – je vyhlášena firemní soutěž o nejlepší rukodělný výrobek. Může to být třeba motýlek z textilu nebo rybička ze dřeva. Tak jo. Mažu svoji dnešní práci, zavírám MS Word, vypínám počítač a jdu vyřezávat koně.

Odpoledne si s partnerem nejistě prohlížíme spíž. Dochází nám inspirace. Už jsme měli čočku na kyselo, dýňovou polévku s čočkou, čočkové karbanátky a čočkové placičky. Dnes to každopádně zvládneme ještě s čočkovými zelňáky, ale zítra už to nedáme. Sakra. Je to tady. Jdeme nakoupit!
Nad bavlněnou rouškou mi nervózně těkají oči.
Ruka v gumové rukavici se mi nepříjemně potí.
A u paprik se ke mně snad na půl metru přiblíží nějaký člověk a kýchne! Jestli tohle dám!?

S Jurajem spolupracujeme a tlačíme vozík společně, každý máme totiž jen jednu ruku vyhrazenou na dotyk s okolním prostředí. Tou druhou si upravujeme roušku nebo se škrábeme na hlavě. Ne vždy to funguje ideálně. Asi pět minut se snažím jednou rukou odtrhnout igelitový sáček od ostatních sáčků, než mi nakonec přijde pomoct prodavačka. V oddělení s drogerií samozřejmě stále nemají Sanytol. Jak to na něm píšou? Zdravý život bez virů a bakterií? To chce dneska každej. No nic, koupím aspoň pár balíků toaletního papíru.

Po příchodu domů dochází v naší domácnosti k dekontaminaci. Produkt po produktu vyndávám z tašky a důkladně omývám houbičkou s jarem. Mezitím Juraj v čisté zóně potraviny ukládá. Stane-li se, že se Juraj kontaminuje ještě neumytým kartonovým povrchem, nedej bohu plastovým obalem, musí se opět v koupelně dekontaminovat. Potraviny, které ukládáme k nashromážděným zásobám mouky, jsou jediné, které neprochází dekontaminací. Je totiž dost pravděpodobné, že je nikdy nebudeme potřebovat.

Zbývá se jen vypořádat s Jurajovým nákrčníkem, který měl v obchodě přes obličej, a jeho kontaminovanými běžkařskými rukavicemi. Juraj vytrvale odmítá postoupit tyto předměty k vyvářce. Proč teda nenosí bavlněnou roušku? Nakonec se pohádáme. Jsem z toho tak rozčílená, že na svůj telefon vyliju půlku dezinfekce. Sakra. Juraj mezitím odkládá svůj nákrčník do mrazáku a běžkařské rukavice vyhazuje z okna. Usmiřujeme se a oba víme, že náš vztah prochází zatěžkávací zkouškou. Nepočítám-li chvíle před zrcadlem, je to už celý měsíc, co jsme si navzájem jedinou společností.

Když je veškerý potenciální zdroj nákazy zlikvidován, odebírám se do své krejčovské dílny, bývalé ložnice. Vedle vyřezávaného koně zabírá podstatnou část místnosti žehlící prkno s šitíčkem. Čeká mě večerní šichta na nedokončených rouškách. Jsou růžové a skládané, nechcete někdo?

S posledním stehem končí další pandemický den. Ještě než jdu spát, zkontroluji, jestli je zamčeno. Pochopitelně se přitom dostanu do kontaktu s klíči, takže si jdu rovnou umýt ruce. Kůži mezi prsty mám z pravidelného mytí úplně seschlou a na zápěstí pravé ruky se mi dělá červenej flek. „Podělanej covid“ postěžuji si. Vzápětí se ze zrcadla nad umyvadlem ozve rázné: „Mluv slušně! Přece se z toho neposereš. A ty ruce si namaž niveou.“ Když nakonec zrcadlo ubere ze svého direktivního tónu, svěřím se mu se svými pocity a zrcadlo mě ještě chvíli utěšuje. Nakonec docela jistě konstatuje, že to všichni dáme. Chce to jen čas a vytrvalost. „Tak jo, beru tě za slovo,“ řeknu zrcadlu a popřeju mu dobrou noc.

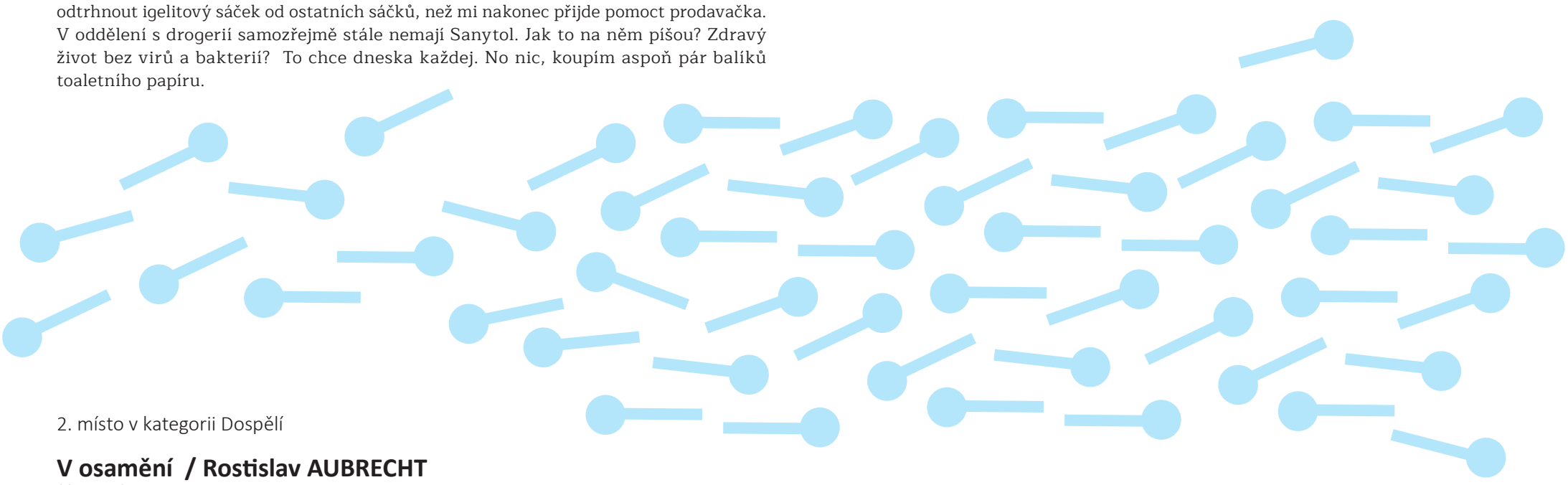

2. místo v kategorii Dospělí

V osamění / Rostislav AUBRECHT
(úryvek)

Byl jsem šťastný. A když už jsem si myslel, že svět nemůže být krásnější, přijel autobus. Otevřely se dveře a já vstoupil. Bylo to jako projít branou do ráje. Vešel jsem do úplně prázdného autobusu. Samou radostí mi málem ukápla slza. Kam si sednu? Kam budu chtít! Ne, sednu si všude! Jakmile se autobus rozjel, začal jsem si přesedat z místa na místo. Jen tak, protože můžu.

Řidič zpomalil, jelikož jsme se blížili k následující zastávce. Hrdlo se mi sevřelo, srdce mi napětím poskočilo vzhůru. Bál jsem se, že tenhle nádherný sen skončí. Autobus zastavil. Pod přístřeškem nedočkavě přešlapovala postarší dáma. Zamračila se ve snaze zaostřit na číslo linky, načež rozhořčeně rozhodila rukama a pohrdavě si odfrkla. Čekala na jiný spoj. Dveře se zavřely a já nedokázal zbrzdit příval své euforie. Roztančil jsem se na místě určeném pro kočárky.

Až do konečné stanice nikdo nepřistoupil. Připadal jsem si jako král ve vlastní limuzíně, s vlastním řidičem. Svět mi ležel u nohou. Jedna jízda stačila, aby ve mně znovu zažehla lásku k životu. Barvy byly najednou barevnější. Slunce svítilo jasněji.

Vystoupil jsem z autobusu s neskrývaným nadšením. Zamával jsem řidiči, který jen protočil oči a odjel. Po ulici jsem kráčel s širokým úsměvem. Škoda jen, že to nikdo neviděl, protože všichni šijí doma roušky. Ale co, já jsem spokojený. Celý můj život byl čekáním na lockdown. Miluju pandemii!

3. místo v kategorii Dospělí

Kopytem tam, covidem sem / Zdeňka HUCKOVÁ
(úryvek)

„Vy máte něco s kamerou, Mílo?“

Ticho.

„Jste tam?“

Copak vypnula i zvuk? To už vážně přehání! Na online poradě jí navrhne třídní důtku! Přece i vzdálená výuka má svá pravidla, která nikdo, tedy ani ona, překračovat nebude!

Vzápětí na monitoru naskočí průsvitně bledá tvář. Míla.

„Promiňte, pane profesore,“ špitne.

„Špatný signál?“ ušklíbne se Mikuláš.

Dívka nereaguje, oči sklopené. Teprve když učitel začne výklad o Kantovi, podívá se do kamery.

Po hodině obrazovka potemní. Mikuláš vstane a jde si uvařit kávu. Pane profesore, promluví mu do zad zastřený hlas. Bleskově přiskočí k počítači. Ano, Mílo? Vlastně nic. Její obraz zmizí. Učitel se v rozpacích naklání nad potemnělou obrazovkou. Proč si s ním takhle hraje?

*

Míla. Křehká bruneta s plachým pohledem. Do Mikulášových představ se už pár týdnů dokáže vloudit všude. Někdy ho v koupelně hladí štíhlými prsty po čerstvě oholené tváři, jindy v kabinetu třídí dokumenty v jeho aktovce, občas mu zašeptá do ucha něco lascivního, často sedává při večeři vedle jeho ženy Niky. Najdi pět rozdílů! Tuhle neděli ho otravovala dokonce při mši, kde byl s rodinou. Vystavila se v kalhotkách na ambon.

„Jsou věci, které se zkrátka nedělají,“ vyhrkl Mikuláš do ticha kostela.

Nika provinile sundala synům čepice.

Porota

Mgr. Petr Bašus

(*1966 v Ústí nad Labem)

Administrátor a porotce soutěže. Středoškolský učitel (Gymnázium Josefa Jungmanna Litoměřice) se zájmem o literaturu, divadlo, historii, fotografování, turistiku. Organizátor veřejných besed a debatních soutěží.

foto: archiv autora

Markéta Lukášková

(*1988 v Českých Budějovicích)

Spisovatelka Markéta Lukášková se narodila před 33 lety v Českých Budějovicích. Otevřeně píše o ženských tématech, její poslední kniha Majonéza k snídani je už pátou v pořadí. Působila jako redaktorka časopisů Týden, Maxim, Faktor S, vedla Reflex.cz. Se svou prvotinou Losos v kaluži objela republiku v rámci divadelního projektu Listování a napsala podle ní scénář, který nyní čeká na filmové zpracování. Poslední rok a půl se také intenzivně věnuje natáčení úspěšného podcastu Příběh, který se opravdu stal.

foto: Lenka Hatašová

Petra Soukupová

(*1982 v České Lípě)

Petra Soukupová patří k nejúspěšnějším současným českým spisovatelkám. Dosud vydala devět knih. Šest pro dospělé (K moři, Zmizet, Marta v roce vetřelce, Pod sněhem, Nejlepší pro všechny a Věci, na které nastal čas) a tři pro děti (Bertík a čmuchadlo, Kdo zabil Snížka? a Klub divných dětí). Je držitelkou řady ocenění (Ortenova cena 2008, Magnesia Litera 2010 Kniha roku) a nominací.

Její knihy byly přeloženy do více než deseti jazyků a vyšly např. v Itálii, Maďarsku, Polsku, Rusku nebo ve Vietnamu.

Podílela se na scénářích seriálů Comeback (2008 – 2010), Kosmo (2016) a od roku 2011 také pracuje jako dramaturgyně seriálu Ulice.

Podle své knihy Zmizet napsala scénář k filmu Na krátko (2018, r. Jakub Šmíd). Žije s dcerou a dvěma psy v Praze.

foto: archiv autorky

Závěrečné slovo ke 14. ročníku

Více než dva roky obchází kolem nás strašidlo covidu. Je zajímavé, že literární soutěž Máchovou stopou trvá a vzdoruje. V obou předchozích letech se podařilo soutěž uspořádat včetně závěrečného prezenčního vyhlášení a kurzu tvůrčího psaní.

Letos tedy nastal čas se s tématem covidu vyrovnat v textech. Proto se tématem 14. ročníku stal parafrázovaný filmový slogan COVIDEM SEM, COVIDEM TAM, tedy prozaické zpracování doby pandemie, lockdownů, roušek, online výuky a kdoví čeho ještě. Ačkoli na počátku panovaly obavy, zda už covidu není dost, 47 zaslaných prací bylo příjemným překvapením. Pozoruhodností byly dva exotické příspěvky, jeden ze Slovenska, druhý dokonce až z Nového Zélandu!

Čtyřicet prací v kategorii dospělých a sedm v kategorii studentů posuzovala porota ve složení Petra Soukupová, prozaička a scénáristka oceněná Magnesií literou i cenou Jiřího Ortena, populární autorka Markéta Lukášková a Petr Bašus, administrátor soutěže. Ve studentské kategorii panovala v rozhodování jednoznačná shoda a práce Jany Křivohlavé zaujala všechny svou invencí, uměním zkratky i vracejícího se leitmotivu. Velké diskuse však provázely rozhodování mezi dospělými. Názory porotců se diametrálně lišily a výsledné pořadí je výsledkem kompromisu, který dokonce vzešel z hlasování. Díky však všem autorům a autorkám, kteří přispěli a připomněli nám tak dobu, která začala mizet z paměti.

Na vítěze a další vybrané autory čekají nejen věcné ceny, ale i celodenní kurz tvůrčího psaní, který se uskuteční v sobotu 12. listopadu 2022 v prostorách Knihovny Karla Hynka Máchy a Gymnázia Josefa Jungmanna v Litoměřicích.

Mgr. Petr Bašus

Máchovou stopou 2022

Knihovnice roku 2022

Od roku 2015 oceňuje Krajská knihovna ve spolupráci s Ústeckým krajem a organizací SKIP aktivní práci knihovnic a knihovníků v obcích a městech s maximálním počtem 5000 obyvatel. Letošní ročník vyhrála paní Jaroslava Hujová, která pracuje v Místní knihovně Mšené-lázně.

Gratuluji k titulu Knihovník roku Ústeckého kraje 2022. Jak moc vás výsledek soutěže motivuje? Je ve vaší práci co zlepšovat?
Děkuji. Výsledek soutěže mě určitě motivuje. Byla bych ráda, kdyby počet čtenářů narůstal, také se chci zaměřit na práci s dětmi z MŠ a ZŠ Mšené-lázně.
Pracujete ve dvou obecních knihovnách. Kolik titulů v současné době najdeme v nabídce vaší knihovny?
Ano, od roku 2017 pracuji v Místní knihovně Mšené-lázně a od roku 2020 v Městské knihovně v Budyni nad Ohří. V knihovně je necelých 3000 svazků a 300 titulů z výměnného souboru z Litoměřic.
Z dětství si vybavuji věčný boj s výpůjčními termíny a následnými upomínkami. Jak řešíte dnešní hříšníky?
Výpůjční doba je hodně flexibilní a lze ji prodloužit třeba i telefonicky. Upomínky řeším přes emaily, SMS a telefonicky do doby, než je kniha vrácena. Někdy se musím u dlužníka zastavit i doma.
Je čtení vaším koníčkem? Jaké knihy bychom momentálně našli na vašem nočním stolku?
Knihy měním dle nálady, ale nejvíce čtu thrillery. Nyní mám rozečteného Balzamovače od Alison Belsham. Když si chci odpočinout, sáhnu po knize Námi to končí od Colleen Hoover. Kromě čtení jezdím ráda na kole a trávím čas prací na zahrádce.
Často slyším, že dnes lidi nečtou a dávají přednost sociálním sítím. Jaká je vaše zkušenost?
Zdá se mi, že děti nechtějí číst, berou to jako ztrátu času. Nejvíce knih si půjčují ženy, které si žádají knižní trendy. Z tohoto důvodu musím jako knihovník sledovat nejnovější tituly, které zrovna vycházejí.

Děkuji za rozhovor.
Mirka Matušková

Proč si knihovníci v práci nečtou?

V litoměřickém regionu je 76 obecních knihoven, které nabízejí své služby pro více než 46 tisíc obyvatel. Jejich činnost se v mnohém neliší od knihoven ve městech, i když otevírací doba je mnohem kratší a prostory často mnohem menší. Určitě si ale svůj význam a vliv na kulturní dění v místě i na své čtenáře a budoucí generace zachovávají. Knihovník/knihovnice v malé knihovně zná své čtenáře, cíleně vybírá tituly a skladbu periodik, pracuje s dětmi, mládeží i se seniory. Navíc – pro každého si najde čas, vedle půjčování knih a nabídky dalších služeb u nich čtenáři najdou vlídné slovo, velké srdce, otevřenou mysl. Jsou vlastně jakýmsi svorníkem a prostředníkem vzájemných vztahů a sociálních kontaktů v daném místě.

A proč si vlastně knihovníci v knihovně nečtou? Jednoduše na to nemají čas. Jejich práce je dnes vysoce kvalifikovaná činnost, která s sebou přináší rozvoj technologií, informační, mediální a digitální gramotnost a podporu čtenářství. Aby se v tom všem dokázali orientovat, musí se vzdělávat. Pověřená Knihovna K. H. Máchy v Litoměřicích proto každoročně pořádá tradiční výjezdní semináře, které slouží k předávání příkladů dobré praxe i navazování profesních kontaktů. Letos poprvé po několika desetiletích byla akce dvoudenní. Téměř 50 knihovnic z celého okresu navštívilo Městskou knihovnu v Českém Krumlově, zámeckou knihovnu na Hluboké a v Českém Krumlově.

Eva Krejčí
Regionální správa, Knihovna Karla Hynka Máchy v Litoměřicích

Petr Fejk o své knize: „První verze jsem hodil do kamen!“

Která kniha nyní leží na vašem nočním stolku? Jakou knihu nyní čtete?
Vzhledem k tomu, že jsem si na stará kolena pořídil znovu malé děti, tak na mém nočním stolku teď leží samé dětské knížky. Konkrétně něco o dinosaurech, pak Trnkův Špalíček a Ferda Mravenec od Sekory.
Co pro vás znamená kniha? Ovlivnila třeba některá vaše směřování?
Ač bývalý ředitel zoo, původní profesí jsem učitel. Vystudoval jsem češtinu, literaturu a historii na FF UK. Knihy mě provázejí celým životem a některé jsou pro mě něco jako bible. Třeba Máchův Máj. Mé životní směřování ale nejvíc ovlivnil můj středoškolský učitel češtiny. Jmenoval se Josef Kabátník a byl pro mě vzorem nejen pro profesní, ale i osobní život.
Napsal jste knihu Jak se dělá zoo, kterou máme pro naše čtenáře k zapůjčení. Jak vznikala? Měl jste nějaký svůj rituál, postup, čas a místo pro psaní?
Psal jsem ji s přestávkami sedm let a bylo to peklo. První dvě verze jsem hodil do kamen. Dlouho jsem nemohl najít svůj vlastní vyprávěcí styl, popravdě ani dost času se na knihu na 100% soustředit. Až přišel covid, ten mě zachránil! Na čtyři měsíce jsem se zavřel na chalupě, vstával v osm ráno a chodil spát ve dvě v noci. A celou tu dobu jsem bez odpočinku psal a psal, dokud to nebylo hotové. Byly to galeje, ale bez nich bych knihu asi nedopsal.
Jaký jste byl čtenář? Chodil jste jako dítě do knihovny? Měl jste nějakou oblíbenou knihu?
Jsem dítě odkojené televizí. V dětství jsem téměř vůbec nečetl. Začal jsem až na střední škole pod vlivem onoho profesora. K dětským knížkám jsem se dostal až jako otec.
Vaše vystoupení na srpnové akci knihovny Města čtou mělo u Litoměřičanů velký úspěch. Baví vás setkávat se s lidmi?
Setkávání s lidmi miluji a nedovedu si bez něho představit žádnou svoji práci. Takže když jsem napsal knihu, bylo pro mě samozřejmé i radostné vyrazit přímo mezi potenciální čtenáře a šířit povědomí o ní v přímém kontaktu s nimi.
Čemu se věnujete v současné době a jak vzpomínáte na období „mezi zvířaty“? Využil jste své zkušenosti ze zoo?
Jsem už teď svým vlastním pánem a dělám jen to, co mě baví. Občas se nechám najmout na nějakou zajímavou manažerskou práci, hodně píšu a přednáším, a příležitostně hraju divadlo nebo přijmu roli v nějakém televizním nebo filmovém projektu. A dávám si záležet, abych měl dost času i na rodinu. Na dobu se zvířaty ale vzpomínám bezkonkurenčně jako na nejlepší práci v mém životě.
Pražská zoo má hodně početné osazenstvo z říše zvířat, jaký druh jste měl nejraději a bylo nějaké konkrétní, které vám obzvláště přirostlo k srdci?
Jako ředitel zoo jsem si z principu zakazoval mít oblíbence. Všechna zvířata jsou hodna zájmu a pozornosti. A pokud vám některé tak nepřijde, je to jen tím, že o něm málo víte. Je ale pravda, že jsem vždy tíhnul k plachým zvířatům. Mnohem víc než třeba k predátorům. Odzbrojuje mě jejich něha, křehkost, bezelstnost. Např. u ptáků nebo antilop. A hluboko v srdci mám pak zvířata, se kterými jsem něco silného v zoo prožil. Zejména gorily a jména jako Moja nebo Richard.
Co soudíte o názoru odpůrců zoologických zahrad?
Respektuji to. Zoo jsou složitý civilizační produkt, který se těžko dělá dobře a snadno špatně. Znám spoustu špatných zoo, o kterých si také myslím, že by bylo lépe, kdyby nebyly. Smysl nemá každá zoo, ale jen ta, která dokáže dát svým zvířatům plnohodnotné podmínky k životu. A to je náročný a drahý úkol, který se ctí svedou jen ti nejlepší.

foto: David Port (MAFRA)

Máte sám nějaké zvířátko, případně jaké?
Nejsem zastáncem chovu exotických zvířat v domácí péči. Takže jsem nikdy žádné doma neměl. Vždy jen psy a kočky. V současné době máme doma malého pejska a hádejte, kdo se o něj v naší čtyřčlenné rodině stará?
Dá se říci, v čem je pražská zoo jedinečná oproti ostatním?
Určitě v unikátním terénu a přírodě, kterou nám může leckterá velkoměstská zoo závidět. A potom ve specifickém přístupu k tvorbě expozic, který si nezakládá na megalomanskych umělých pavilonech, ale na přírodě a citlivém zasazení výběhů do zdejší krajiny, které pak vypadají, jako by tam byly odjakživa. Alespoň za mě jsme se o takové výběhy a expozice snažili.

Děkuji za rozhovor.
Mirka Matušková

Petr Fejk *je bývalý ředitel pražské zoo (1997-2009) a jeden z nejznámějších manažerů v ČR. Dnes především přednáší a publikuje. V roce 2021 vydal knihu vzpomínek Jak se dělá zoo. Vedle toho se angažuje v divadle, v televizi a ve veřejném životě. Např. od roku 2019 hraje spolu s Ivanou Chýlkovou a Janem Krausem v představení BOND/MÉDEA v divadle Studio DVA na Václavském náměstí. Účinkuje i v různých televizních projektech, např. v seriálu EINSTEIN na Prima TV (2021).*

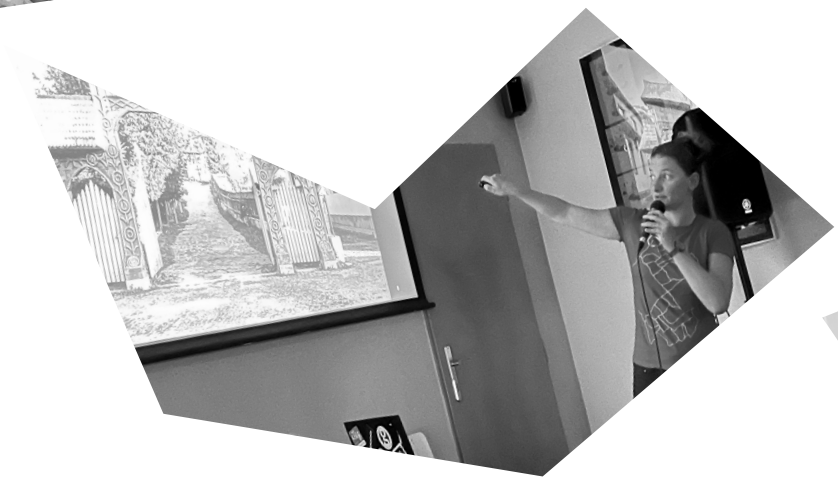

ISSN 1803-7313
9 771803 731002
11